

I. Dvoreckij
VERANDA V LESE

V současné době je ve světě ohroženo více než 1000 druhů živočichů a více než 20 000 druhů rostlin.

IGNATIJ DVORECKIJ

odpovídá na dotaz o svých základních životopisných údajích stručně: „Narodil jsem se nedávno — v roce 1919. Místo narození — městečko Sludjanka na pobřeží Bajkalu. Životopis zcela obyčejný. Bez mimořádných událostí. Nejzajímavější v životě — práce. Ta je potěšením. A teď si myslím, že i nejlepším lékem.“ Doplňme tuto přátelskou lakoničnost alespoň tím, že po dvou letech studia na právnické fakultě v Moskvě začala „putovní léta“ I. Dvoreckého — Ukrajina, Sibiř, Povolží, Kolyma a znova Sibiř a znova Moskva. Za tu dobu vystřídal a zblízka poznal více než úctyhodný počet prostředí a povolání — byl zámečnickem, frézářem, traktoristou, rybářem na Ochotském moři, dřevorubcem, sportovním trenérem, účetním, číšníkem a v neposlední řadě samozřejmě i novinářem, čerpajícím ze své přebohaté životní zkušenosti. „V roce 1955 jsem se stal, pro mne zcela neočekávaně, členem Svazu sovětských spisovatelů.“ To je ovšem nemístná skromnost, protože v té době měl na svém autorském kontě již dvě úspěšné knihy, JARNÍ TAJGA a POVODĚŇ, na stole pak rukopis další, stejně úspěšné novely MLADŠÍ V RODINĚ. V krátké době potom za sebou následovaly SIBIŘSKÁ ZEMĚ, SLUŽEBNÍ CESTA, po nich novely SIBIŘ, SIBIŘ a PRAMEN. Již samotné názvy napovídají, že autor Verandy v lese má výrazně vymezený okruh prostředí i témat, kterým zůstal věren i ve svých posledních dílech. Nepředbíhejme však. Vždyť první kroky I. Dvoreckého na divadelních prknech jako by vedly někam jinam. Tam, kde ho známe především jako autora „Člověka odjinud“. Avšak muž nad jiné zasvěcený, Alexej Arbuzov, tento zdánlivý autorský zvrat přesně vysvětlil, když v pozdravném dopise k šedesátinám I. Dvoreckého, otištěném 16. 5. 1979 v Litěraturnoj gazeti, napsal: „Na počátku Vaší cesty dramatika jste napsal ‚Trasu‘. Byla to hněvivá hra a naše divadla z nezvyku nevěděla, co s ní. Vy jste se nedal odradit a vznikl ‚Člověk odjinud‘. Jím jste se v domácí dramatice s konečnou platností prosadil a zaujal místo, které Vám přísluší. Vzpomínám si, že se ozvaly i zcela mylné pochvaly: mnozí se radovali, že jste napsal první takzvanou ‚výrobní hru‘ a nevšimli si, že jste vytvořil umělecké dílo. Váš hrdina nebyl matematickou funkcí — v touze po dobru dělal chyby; nešetřil nikoho kolem sebe, ani sebe sama (čehož si mimochodem zdaleka ne všichni povšimli), ale především neohroženě nesl svou kůži na trh v zájmu druhých. Prostě to nebyla kronika událostí, ale opravdové drama — proto se pokračovatelům nepodařilo dosáhnout stejné úrovně. Hry, které jste napsal posléze, mají, stejně jako ty

dřívější, neklidný charakter, který je Vám vlastní, jsou plny úzkostného hledání, a tak se stále blíž prodíráte k lidské duši.“ Z těch deseti her „napsaných posléze“, po Trase, kromě již vzpomínaného „Člověka odjinud“, výrazně vystupuje trojice posledních dramatických děl: LOUČENÍ (1975), VERANDA V LESE (1978) a zatím poslední hra VZPOMÍNKY NA DAVŠU (1979). Ale spoň letmo si jich povšimněme blíže:

LOUČENÍ je příběhem lidí, jejichž profese je z nejběžnějších — zásobovačů. Jedná se však o tým, který zajišťuje zásobování v jednom z měst na pobřeží Severního moře, kde je přístav devět měsíců v roce zamrzlý. Mnohé v městě tedy závisí na tom, jak dokáže ona nevelká skupinka odborníků zorganizovat a využít provoz přístavu v oné osudové lhůtě tří měsíců, po jejichž uplynutí jsou lidé opět obklopeni hradbou sněhu a ledu, uzavřeni ve svém mikrosvětě, a přece neustále konfrontováni s velkolepým světem nekonečné přírody a jeho zákony, které v mnohém dokáží usvědčit člověka z pošetilosti.

S VERANDOU V LESE se máte možnost seznámit sami. I ona je příběhem lidí, uzavřených se svými starostmi za hradbou přírody. A zase je to složitý vztah člověka k této přírodní bariéře lidských životů, který umožňuje nahlédnout až do hlubin našich myslí a srdcí.

Hned na první stránce hry VZPOMÍNKY NA DAVŠU autor ústy jedné z postav přiznává, že neví, co to vlastně znamená — „Davša“. To slovo je starý burjatský název kousku země na Bajkalu, obklopené skalami a přístupné pouze lodí, která sem přijíždí dvakrát do roka. Žije zde malá, zato však různorodá skupinka lidí. Vědci, dřevorubci i ti, kdo se sem přišli léčit. Na Davše je totiž prastarý pramen, známý svými léčebnými účinky. Jako však každý lék, i tento pramen, jestliže jej člověk nadužije, přinese smrt. Proto jsou „Vzpomínky“ hrou bez tradičního konfliktu a velkých dějových efektů. Jejich postavy stojí tváří v tvář otázkám života a smrti, do jejich všedního dne se prolínají nepochopitelné a velkolepé úkazy bajkalské přírody, a proto v jejich příběhu není místa na malichernosti, podružnosti a žabomyší půtky.

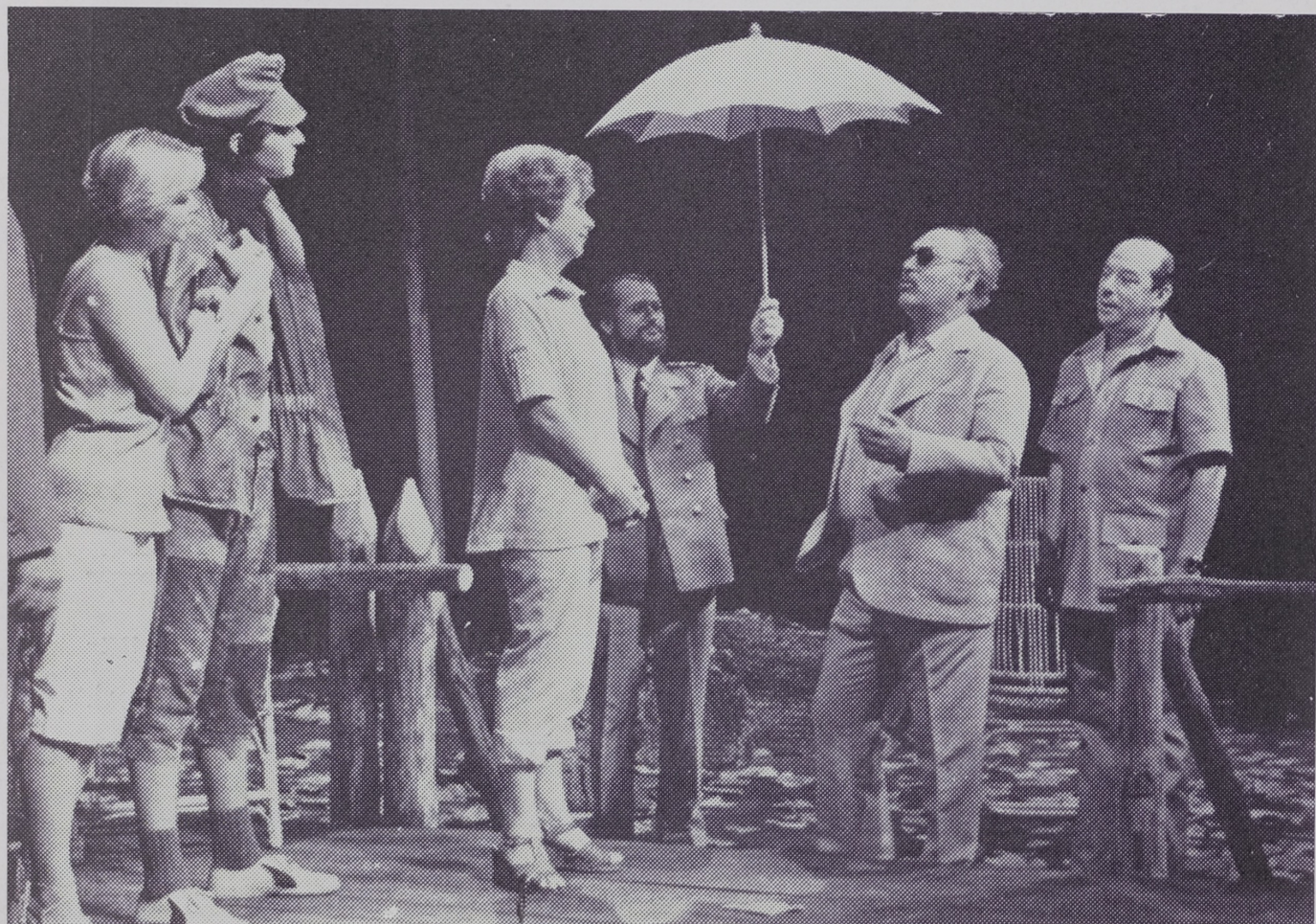
I zběžný pohled na tuto trojici her, která prozatím uzavírá dramatické dílo I. Dvoreckého, nás přesvědčuje o cestě „blíž k lidské duši“. Jenomže náš autor si tuto cestu zvolil tak, aby vedla prostřednictvím vztahu člověk — příroda, vztahu prastarého jako lidstvo samo a pro život člověka důležitého jako příroda sama, takže vydat se touto cestou znamená postupovat po provazochodeckém

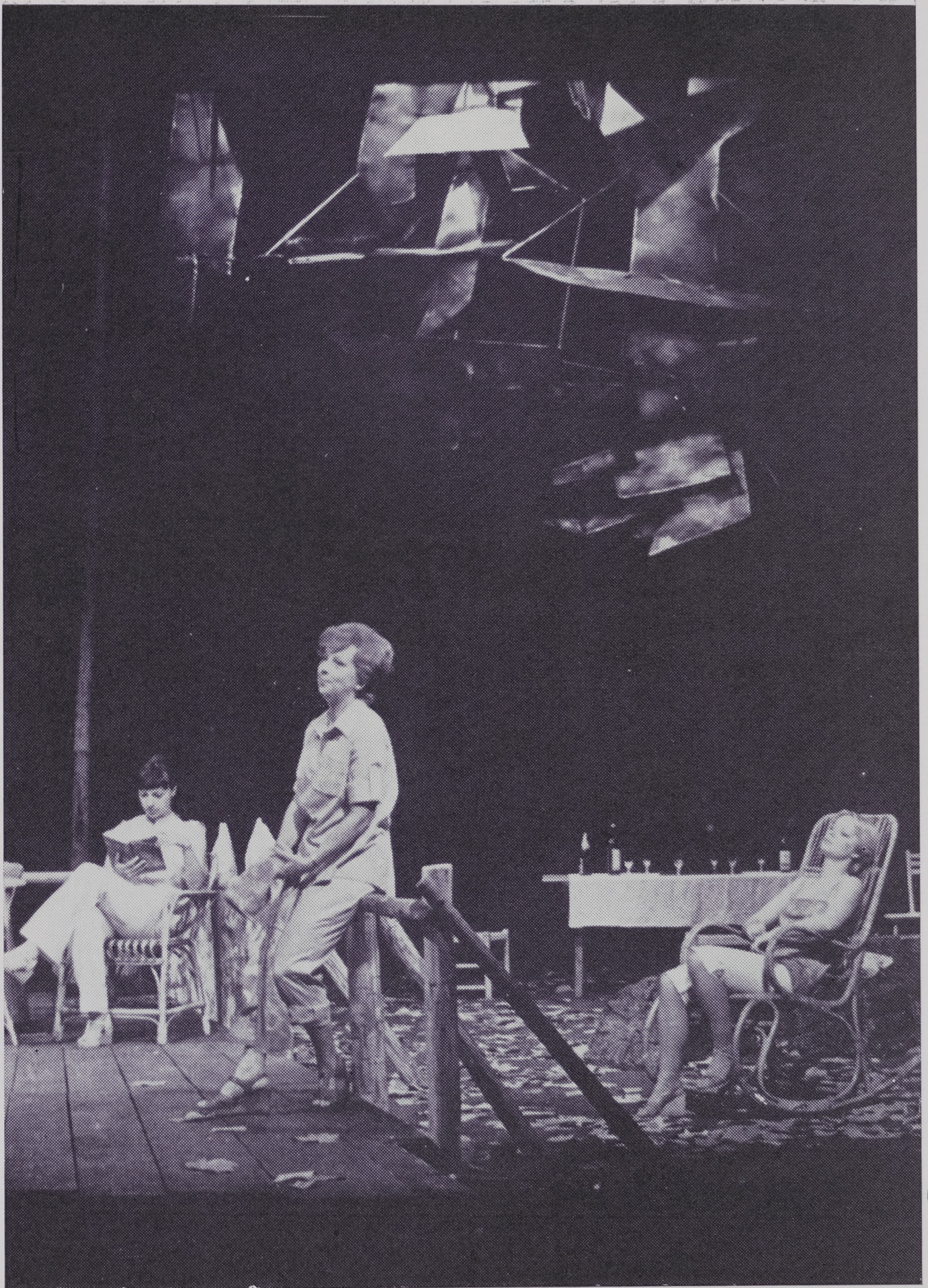
laně, napjatém mezi horskými štíty a současně si s nadlidskou námahou prosekávat stezku tropickým pralesem. Ignatij Dvoreckij však přesto jde po této cestě úspěšně. Jeho hry dokládají, že přesně pochopil, co pro člověka vyplývá z Goethova výroku: „Příroda nezná žerty, všechno bere vážně a má vždycky pravdu. Chyby a omyly jsou lidského původu.“

Jiří Matějček

Kolik stojí strom? — Produkci kyslíku stoletého buku může nahradit teprve 1700 stromů mladších (s korunou o průměru 1 m). Cena za jejich vypěstění je asi 216 000 Kčs.

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

nositel Řádu práce

IGNATIJ DVORECKIJ

VERANDA V LESE

Drama o dvou dějstvích

Překlad: dr. Jiří Matějčík

Režie a úprava: Radim Koval, nositel státního vyznamenání

Za vynikající práci

Scéna: Vladimír Šrámek, nositel státního vyznamenání

Za vynikající práci

Kostýmy: Kateřina Asmusová j. h.

Scénická hudba: dr. Jaromír Dlouhý j. h.

Dramaturg: Ladislav Slíva

PREMIÉRA 8. LISTOPADU 1980

V DIVADLE ZDEŇKA NEJEDLÉHO

„Veranda v lese je hra o vzájemných vztazích člověka a přírody, o těch lidských vlastnostech, které se prověřují právě stykem s přírodou, o obavách o budoucnost planety, o tom, co zanecháme jako dědictví příštím generacím.“

IGNATIJ DVORECKIJ

Osoby a obsazení

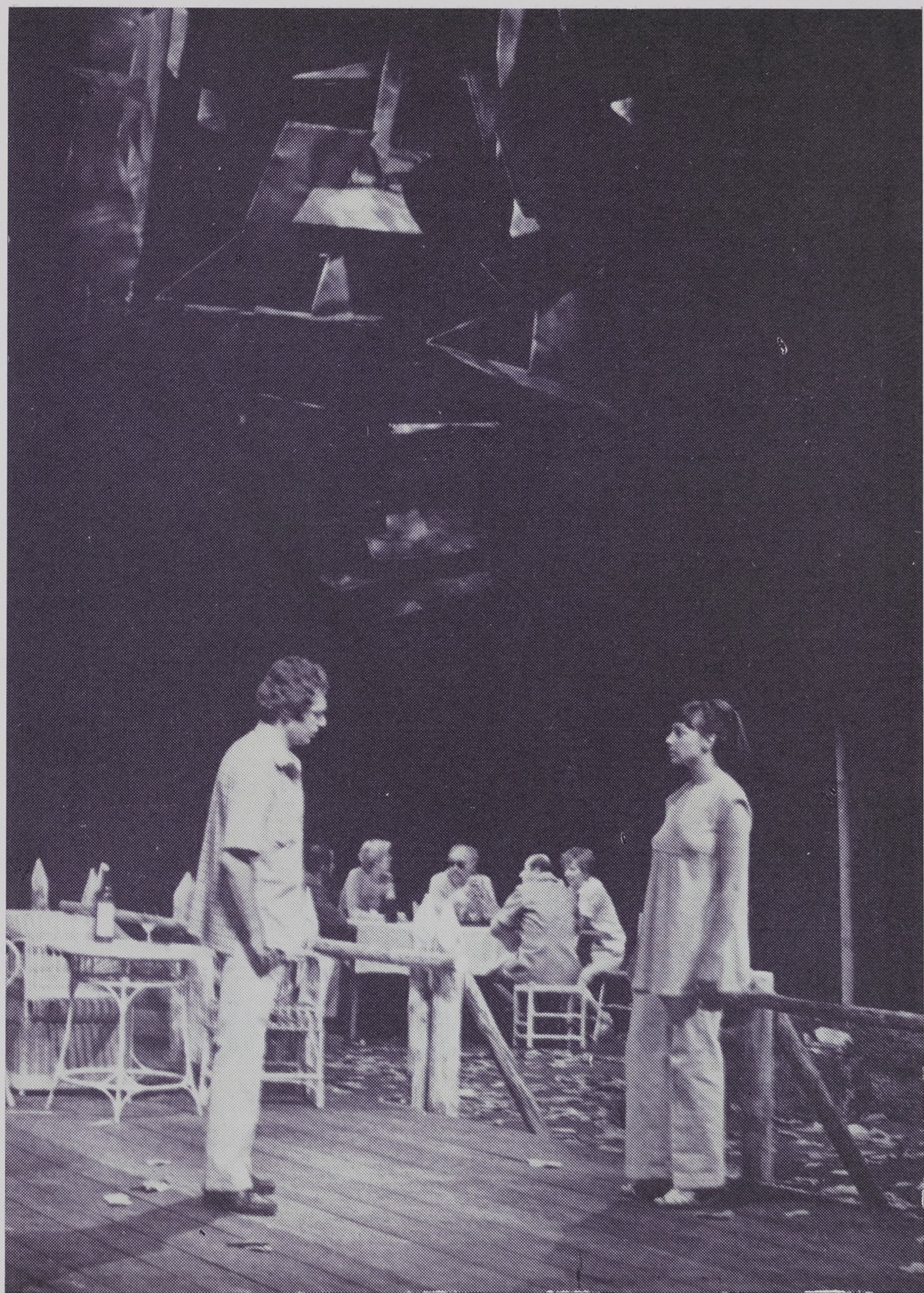
Světlana Nikolajevna	Milena Asmanová
Lída	Irena Rozsypalová
Káťa	Monika Hálová
Kolja	Jiří Schwarz
Pachomov	Karel Bartoň
Aňa	Eva Jelínková
Čeloznov	Václav Antoš
Červoniščenko	zasloužilý umělec Karel Vochoč
Korovin	Bedřich Kolliner
Morjagin	Adolf Kohuth
Taťána Vasiljevna	zasloužilá umělkyně Zora Rozsypalová
Starý cikán	Osvald Albín
Cikán s vestou	Miroslav Olejníček
Cikáni	členové operního sboru SDO

Představení řídí: Soňa Francová

Text sleduje: Věra Kohoutová

OCHRANA PŘÍRODY JE CELOSVĚTOVÝ PROBLÉM

Negativní důsledky civilizačních vlivů na životní prostředí budí dnes v celém světě stále větší znepokojení.

Kouřící komíny přestaly být symbolem pokroku, stejně jako města přeplněná automobily přestala být ukazatelem blahobytu. Přitom však životní prostředí a jeho ochranu nemůžeme chápat pouze jako problematiku lidských sídel a jejich občanské vybavenosti, i když tak bývá z neznalosti často zužována. Prostředí, ve kterém žijeme, je mnohem širší, než aby zahrnovalo jen problémy nedostatku dětských jeslí, pošlapaných záhonů v sídlištích, likvidace odpadků nebo zasolených okrajů silnic.

UNESCO na konferenci v Helsinkách v roce 1967 přijalo definici: „Životní prostředí je ta část světa, se kterou je člověk v interakci, tj., kterou používá, ovlivňuje a které se přizpůsobuje.“

V souvislosti se stoupající hospodářskou vyspělostí naší země byla před řešení aktuálních otázek ochrany životního prostředí postavena i naše společnost socialistická.

Postupem času se začaly budovat organizace a instituce, které se otázkami životního prostředí soustavně zabývají, a to jak po stránce vědeckovýzkumné, organizační, tak i výrobní. Pro jednotlivé složky životního prostředí byly vydány speciální zákony. Problematika ochrany životního prostředí a také ochrany přírody, nutnost jejího řešení, se však postupně promítá i do dalších sfér lidské činnosti. Stává se důležitou náplní v činnosti národních výborů, je zařazena do učebních osnov i do mimoškolní činnosti mládeže a své místo nalézá i v oblasti umění, především ve filmu a divadle, ale i v literatuře a umění výtvarném.

Za základ životního prostředí člověka musíme považovat prostředí přírodní — čistý vzduch a vodu, úrodnou půdu, všestranně produktivní a esteticky působivou krajinu. Přírodní prostředí tedy vytváří základní existenční podmínky pro člověka, přičemž vztahy dnešního člověka k prostředí jsou daleko mnohostrannější, neomezují se pouze na základní vztahy biologické, ale zahrnují i vztahy estetické, etické, sociální, politické atp. Vztah člověka k přírodě snad nejsrozumitelněji vyjádřili Marx a Engels slovy: „Blahobyť společnosti má dva prameny — práci a přírodu, přičemž práce je otcem hmotného blahobytu a příroda matkou.“ Z této definice vyplývá pro člověka přímo životní nutnost, aby všestranně chránil základní přírodní zdroje. Ochrana přírody, jak ji chápe rozvinutá socialistická společnost, znamená aktivní a tvůrčí péči o přírodu a stává se tak základnou pro tvorbu zdravého životního prostředí. I největší věci se skládají z maličkostí. Musíme proto chránit kaž-

dý strom produkující kyslík, každý litr čisté vody, každý metr úrodné půdy.

Nutnost ochrany a zachování vzácných a ohrožených druhů výstižně zdůvodňuje sovětský ochranář přírody s. Makarov ve své knize „Ochrana přírody v SSSR“ těmito slovy: „Zbývá říci několik slov o ochraně jednotlivých druhů rostlin naší květeny. Nesmíme definitivně zničit ani jediný druh. Někdy je zapotřebí opatrnosti i v řešení otázky úplného vyhubení škodlivých rostlin. Zdánlivá neúčinnost rostlin se často vysvětlí jen naší neznalostí přírody a vlastností té neb oné rostliny.“

Totéž lze říci o ochraně živočichů. Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů se staly jedním z hlavních globálních problémů lidstva.

JAN STALMACH

náměstek ředitele pro ochranu přírody Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Ostravě

V Krušných horách je dnes úplně zničeno nebo těžce poškozeno 85 000 ha lesa.

Konzerva z ocelového plechu odhozená na podzim 1980 se úplně promění v rezi a zmizí až kolem roku 2079. Polyetylénový sáček se rozloží až počátkem 22. století (bude-li trvale vystaven slunečnímu záření).

40 proc. vodních toků v ČSR je ve čtvrté třídě čistoty — tj. v nejhorší.

Vedoucí technického provozu: ing. Ivan Bílek. Jevištní mistři: Jan Benek, Zdeněk Václavek. Mistr osvětlení: Oldřich Malý. Vedoucí elektroakustiky: Bořivoj Wojnar. Vedoucí rekvizitárny: Eva Wiesnerová. Vedoucí garderobiér: Zdeněk Slíva. Vedoucí dekoračních dílen: Petr Jahoda. Vedoucí výroby kostýmů: Bohuslava Čiháková.

Program vydalo Státní divadlo v Ostravě, nositel Řádu práce. Redakce programu: Ladislav Slíva. Obálka a grafická úprava: Mirek Tittler. Fotografie: Josef Hradil. — Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 21, Ostrava 1, Novinářská 7. — Cena programu 2,— Kčs.

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha.

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

NOSITEL ŘÁDU PRÁCE